عدد: ۵۰ — ۹۸ (ایکنجی سنه) ۱۱ شوال ۱۳۱۸ جمعه ۲۶ کانون ثانی ۱۳۱۶ ۸ شباط ۱۹۰۱ (ایکنجی جلد)

ارتقا

ادبیات ـ فنون عسکریه وبحریه ـ
وتاریخ وتجارت وزراعت وصنایع
ومعارف و امور نافعه و اکثیریه‌لی فقراندن
باحث مصور جریده‌در . هر نوع خصوصات
ایچون غزته‌نك مدیری طاهر بکه مراجعت اولنور

(ارتقا) نك استانبول وطشره
ایچون بر سنه‌لك آبونه‌سی ۳۲
غروشدر. پوسته پولی مقبولدر .
صحائفی بالجمله ارباب قلمه آچیقدر . هر ای قلم
طوتان یازه‌بیلیر . مرکزی باب عالی
جاده‌سنده « معلومات » اداره‌خانه‌سیدر.

Journal illustré IRTIKA

Bureaux: 40, rue de la Sublime-Porte,
(Imprimerie Tahir bey) Stamboul.

نسخه‌سی : ۳۰ پاره‌یه‌در

شمدیلك جمعه کونلری نشر اولنور

نسخه‌سی : ۳۰ پاره‌یه‌در

مترجمك «... فاریس دکیزك اوستنده کزییور ...» دیمکدن مقصدی فاریس دکیزلرده سیر وسیاحت ایدییور ! دیمك اولاجق ! یوقسه حریفك نو ایجاد دکیز ولوسپیدیله بحر محیط کبیری قاریشلادیغی ذهابنده بولونمامیدر .

«... یاریم ساعتدن یوله دوشهلم ...»

بوده « یاریم ساعته قدر کیده‌لم ... » دیمك اولاجق ! « یوله دوشمك » تعبیری ایسه مترجمك خاطرینه ، دیکسیونرلری قاریشدیرر کن کثرت مشاغل بیهوده‌دن باش دونوب سرسمله‌دیکی زمان کلمش اولمالیدر !..

ترجمه ، بوره نارفته‌در او

هرچوجوق بویله یوله دوشمه‌ملی !..

«... وایکیسی‌ده بر پارچه شی قاپیشدیردقدن صوکره ...»

« یمك » یرنده « قاپیشدیرمق » مصدری استعمال اولونمشدر . یك چیرکین دکلمی ؟ کوپکه اکمك قاپدیرمق ، کبی !..

« ... صورغی سؤاله قالقیشتادی ...»

« صورغی سؤال » ك نظیره‌لری بروجه آتیدیر :

دکیزدریا ، چایرچمن ، آی مهتابی .

دهابویله بیکلرجه امثال وارکن اطامیان افندینك « صورغی سؤال » نه گیم اعتراض ایدر ؟

« بوصاندال کوزل ودلبر برصاندال اولوب ...»

صندال کوزل اولا بیلیر . مثلا تك کوزلوکلو ، نازین باستونلو ، غلاسه ایسقارپنلی ، قیندیق الدیوه نلکلی ، پله‌رینلی مله‌رینلی ، قیوریق بیقلی ، پودره‌لی چهره‌لی ، چیت قیرلدم شیق بکلرمزك کوکصو دره‌سنده دومانلرینك قیرمزی قوردونی ، اداره ایتمکده اولدقلری مائون رنکنده‌کی کیکلر ، فنا شیلرمیدر ؟ حتی بونلرك قیچلرینه ظریف ، حصیرلی برر قولتوق بیله یرلشدیرلمشدر . دوز بیاض ، صوکسیمینك اشاغیسی مائی ، اوچ چفته اویله خصوصی صانداللر واردرکه انسانك باقدقجه باقه‌جغی کلیر . فقط بونلره یالکز « کوزل » دیمك کافیدر . بوراده « صاندال » ایچون « دلبر » صفتنك نه‌لزومی وار ؟

« ... ایچون بویله کدر ایدییورسك ...»

« قساوت چکمه » نك نظیره‌سی !... نظیرهٔ دهشت آمیزی ! محله قاریلرینك تعبیراتی ده بویله رومانلره داخل اولنجه ترجمه نامنه ، تأسف ایتمه‌مك الدن کلیور !..

« ... واورادن‌ده بر حمله‌ده ملونه عودت ایلش ایسه‌ده ...»

دقت ایدییورمیسکز ؟ بر آدیمده ، برصیچرایشده کبی ... « سرعتله » «همان» کبی برچوق کلمه‌وار ایکن بونلرمقابل اوجمله‌یی انتخاب ایتمك مترجمك پهلوانلغه هوسندن نشئت ایتمش اولسه کرك !..

«زورژ — غایت زنکین برکیمسه بکا آرقه دورویور .»

نه اکلادیکز ؟ محبت لازم ، خیرحال ایده‌جك دکلمی یزیا ، ای قارئلرم ! شو « آرقه دورویور » دن نه معنا استخراج ایده بیلدیکز ؟ ژورژ ، « زنکین حریفك بریسی بکا آرقه‌سنی دونمش ، هیچ یوزینی چویرمیور ...» دیمکمی ایستیور ؟ یوقسه مقصدی بیوك برثروته استناد ایتدیکنی کوسترمکمیدر ؟

کولدورر انسانی هر سطری نه مضحك ترجمه بویله یازمق معرفتمی سویلیك الله ایچون !..

«... مع مافیه خسته‌خانه‌سنی یوروتمه‌که وشهرت اعتبار قزانمغه ...»

خسته‌خانه ، داخلنده‌کی خسته‌لر کبی ، یاواش یاواش یوروییه‌رك ، هوای نسیمی‌یی تنفس ایدییور ! باقه‌لم ، تدقیقاتمزده دوام ایتدکجه ، خسته‌خانه‌لری یوروتن بویله یوروك ، یاخود چوروك مترجملرك تحف ترجمه‌لرینه دها نه‌قدر تصادف ایده‌جکز !..

«... حیرت ایتمکدن کندیی آلدیره‌مامقده ایدی .»

ایشته ترجمه‌سی : بیان حیرت ایتمکدن کندینی آلامیوردی !..

« ریتر — البته ، اوده لافی ؟»

ع . نادربك افندینك برشاعر نوظهوره (!) نظملری (!) ایچون دیدکلری کبی ، ایشته ، برسوری لاف !.. فقط بوش ، فقط قوف !.. شیوه‌مزه مغایر !.. مملکتمزده بوتون وطن قرداشلرمز ایچون فرانسزجه بیلمك برمعرفت ایسه ، ترکجه بیلمك بوتون بوتون برلازمهٔ حیتدر !.. انصاف ایده‌لم ، دوشونه‌لم ، التی یوز صحیفه‌لك بر رومانك ترجمه‌سنك هان هر صحیفه‌سنده بویله مناسبتسز ، مغلق ، عادی عباره‌لره ، کله‌لره ، صوغوق صوغوق محاوره‌لره تصادف ایدیلیر ایسه ، انسان ناصل اولوب ده مؤلف اثرك — بویله ترجمه‌لرله — قدرینك تنزیل ایدلدیکنه آجیماز ، انسان ناصل اولوب ده ، بویله غریب ، تحف ، نه یازدیغنی بیلمز مترجملره قیزماز ؟..

« سبحان من تحیر فی صنعه العقول (!)»

« ژورژ — خام حاصلات دیمکمی ایستیورسکز ؟»

خایر ! اولمش ، کماله ایریشمش ، پیشمش حاصلات دیمك ایستیورز !.. دها اکلاته مادقمی ؟

«... اوطهٔ مخصوصنه کیتدی ...»

مکاتب ابتدائیه‌ده اوقویان بشر ، آلتیشر یاشلرنده‌کی چوجوقلره ایشته دهشتلی براضافت نمونه‌سی !..

محمد جلال

معکس آلام

— ٤ —

« رازی‌یه »

برصرصر هول انکیز ایله پامال خزان اولان معلول ، شکسته امللرمك قارشیسنده بوینله هرکون نومیدانه اینلرمله ، نوحه‌لرمله صیزلانیورکن ... بر ظلمتکدهٔ ملالك کنج مخوف تارنده حیات کذشته‌نك ، احتساسات لطیفهٔ ماضیه‌نك یادیله خلجانلر ، تأثرلر ایچنده بوغولیورکن ... رهکذار حیاتمده کیتدکجه تزاید ایدن نامتناهی صفحات اضطراب آلود آره‌سنده متصل جیرپینمقدن ، أزیلمکدن ، متولد بربیتابیٔ یتیمانه ایله بر آن اول شوعمر سفیلانه‌یه خاتمه ویرمك تمنیات مأیوسانه‌سنده بولونیورکن ، برشی ، هویتی حقیله تعیین ایده‌مدیکم مجهول برقوت بوتون تصرفات دماغیه‌می اخلال ایدییور ، دییورکه : « بیچاره فانی ! یاشامغه احتیاجك وار . سن ، حیاتك دها برچوق سیلابهٔ مصائبی اوکنده یووارلانه‌جق ؛ برچوق کریوهٔ خطرناکی ایچریسنده محترزانه یورییه‌جك ؛ یوریدکجه پیشکاه عزمکده کیتدکجه درینلشیرکی کورینن سلسلهٔ کرداب سفالتده افواه مظلمه‌سنه دوشه‌جکمش کی قورقه‌جقسك ... فقط کیری دونمك ، ایشته سنك ایچون بومحالدر . بن دائما جاذبهٔ مقناطیسیه‌یه طوتلمش برجسم صغیر کبی ایلریه آتیلدقجه تزیید حرکات ایده‌جکسك ... مقتضای حیاتك بودر . ! » دوشونیورم : سوق قضا ایله دوشدیکم بو عمان سیاه غرام ایچنده خاسرانه تباه اولان عمرلرمك یادیله تیتره‌شیورکن ینه یاشامق ایچون حاصل اولان عمرلرمك یادیله تیتره‌شیورکن ینه یاشامق ایچون حاصل اولان بومجبوریت نه‌دن ایلری کلیور ؟!

حیاته محبتم ، اونك ایچون .... حیات ، ذوق حیات — نظرمده — اوندن عبارتدی ! . لکن شیمدی آره‌مزده اویله عظیم برافتراق اویله مؤلم برهجران حاصل اولدیکه آرتق بنم ایچون قطعیاً آنی کوره‌بیلمك امکانی قالمامشدر .

« برکون اول رشك ایدرکن آفتاب نوبهار جملهٔ آمالمك هرلمعهٔ ختدانه‌سنه ، بکره تیردی شیمدی شیونخانهٔ تاریکمك واقف اولسه حالت تنهائیٔ خسرانه‌نه ؛ برطاغك پیرامن حزنده بی‌کس ، بی نشان دفن ایدلمش بریتیمك مقبر عریانه‌سنه !.. »

نه غریب حیات ! . ابدیت قدر واسع ، نامحدود برساحهٔ بی پایان تألم ایچنده بویله غریبانه ، کریه‌ناك طولاشدقجه ینه اونی ، اونکله برلکده‌کچن زمانلری تخطر ایتمکدن کندیمی منع ایده‌میورم .

آه ! میزابهٔ قلمدن شوقرطاس محلا اوزرینه دوکیلن کلمات شکایت آمیزده برصدیهٔ ناکهانی ایله روحمده آجیلان التیام ناپذیر جریحه‌لرك عکس تأثیر واویلاسندن عبارت ایکن کورویورم که شوحیات غم آلوده قارشی — آز چوق — حس ایتدیکم رابطه ، میلان طبیعی : ینه آنك ایچون آغلامق ، ینه آنك ایچون مؤبد آجیلره ، فلاکتلره قاتلانمق ؛ حتی صوك دقیقهٔ حیاتمده بیله ینه آنك خیال آفلنی تخطر ایده‌رك اولمك ارزوسندن بشقه برشی دکل ..

مکر اونك فکریده لطفی قدر طباتلی ایمش !...

کره‌سونلی :
محمد حمدی

مصاحبهٔ ادبیه

ذوق ادبینك اسباب وصور تحولاتی

هر مملکتك ادبیاتنده ، هر زمانده بربریله اصلا باریشماز اختلافلره میدان ویرن «ذوق ادبی» مسئله‌سی بالطبع الکزیاده اهمیتله تلقی ایدیله‌جك بر نقطه‌در . آثار ادبیه‌یی طرز تلقیلری اعتباریله تماماً مساوی ایکی کیمسه هان هان بولونه‌میه‌جغی کبی بوانرلرك بزه ویردیکی احتساساتك بیله سنه‌لره تبعیتله دکیشوب کیتدیکی دوشونوله‌جك اولورسه بوقدر تحوله استعدادی اولان شو ذوق ادبی‌یی بعض اوصاف طبایع اساسیه‌سی اعتباریله تعیین وتثبیت همان محال کبی عد اولنمق ضروریدر .

مع مافیه عصرلرك اونامتناهی ، اودائمی جریانی اثناسنده ذوق ادبینك اولدقجه اوزون اوزون پارچه‌لر اوزرنده برمدت اوصاف عمومیه‌سنی محافظه ایدرك دیکرلرندن قابل فرق وتمیز برهویته مالك اولدیغی کورولیور . اودرجه‌ده‌که تك برشخصده آی‌ایله ، احتمالکه سنه ایله تجدید تحولی لازم کلمن ذوق ادبی عموم بر قومه تعلق ایدنجه یعضاً عصرلره حساب اولنمق ایجاب ایدییور . جالبوکه حیات بشریت مواجهه‌سنده عصرلرك‌ده اهمیتجه دقیقه‌لردن فرقی اولابیلیرمی ؟ هرحالده بزم ایچون محقق اولان برشی وارسه اوده ذوق ادبینك هیچ بر آن ثابت قالمیوب دائمی برتحولك مازیچه‌سی اولماسیدر . بونك ایچون ، متحسس ذهنلر بو مسئله قارشیسنده ایکی سؤاله برر جواب بولمق آرزوسیله مشغول اولیورلر . ذوق ادبی نیچون تحول ایدییور ؟ وناصل تحول ایدییور ؟

بو سؤاللرك حل ایله اوغراشان آوروپا علماسی بزه ایضاحات آتیه‌یی ویرییورلر :